

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

Het VI. Capittel. De Ketterije vanden Apostaet Ivlianvs Anno 337.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

Ich stuyte dit met den H Augustinus *Lib. 3. contra Parmen cap. 2.* daer hy sich beroept op d'auctoriteyt van Cyprianus, ende braghe met hem: Als die groote mannen, ende Bisschoppen, met vryheydt gheleert hebben, dat den Doop Joannis vericheyden was vanden Doop Christi, ende dat ghestelt hebben in hare schriften, die tot de neekomelighen moesten comen, was het alsdan de rechtsinnighe Kercke Christi, oft niet? was het de Kercke Christi? hoe zijn dan Cyprianus, ende bykans alle d'Oudt-vaders, soo verre afgheweken in hare leere? vvas het de Kercke Christi niet? hoe konde ghy lieden nu roemen, dat ghy d'eenighe Kercke hebt, indien I in die tijd-n heeft laten te zijn? tot hier toe Augustinus: maer ick ghy loobe dat dit wederom sal wesen een seerpsinnigheydt van Augustinus.

HET VI. CAPITTEL.

De Ketterije vanden Apostaet

I V L I A N V S.

Anno 337.

§. I.

Rakende het eeren, ende maecten
des Cruys.

DEN H Cyrillus Alexandrinus *Lib. 6. in Iulianum,* seght dat den Apostaet Julianus met de Gholijcken t'synen thide plocht te spotten/segghende: O ellndighe menschen! ghy aenbidt het houdt des cruys, ende ghy druckt de beelden daer van op uyve voorthoofden, ende schildert die voor uyve huysen.

Hier

Hier op antwoort den H. Cyrillus: Dit al-te-mael (te weten dat Christus booz ons ghestorven is / en dat hy booz sijn Cruys den duppel overwonnen heeft) doet ons gnedencken het saligh houdt, daerom maecken vvy het cruys van t' costelijck houdt, tot ghedachtenisse van alle goet, ende deught,

Daer naer: Wilt ghy, dat vvy vveghverpen, ende verlaten het houdt des cruys, 'tvelck ons aenleydt tot ghedenckenisse van alle deught, ende dat-men schildere erghens eenen *Jupiter* met *anymedes*, oft eene *Daphne* met *Apollo*?

Wat bouwis strijcht Cyrillus oer dit segghen Juliani? Hy seght, dat hy een onbeschaemde, ende godloose mond heeft, ende dat hy vanden boosen, ende strijdend-n gheest teghen Godt, is aengevat; **Daerom naemelijck** om dat hy dien mond heeft open ghedaen teghen de uytnemende eere van onsen Salighmaker.

Wat was hier nu teghen de eere van onsen Salighmaker ten eersten, dat Julianus, sporrede met het eeren des cruys. Ten tyvedden, met het drucken des selfs op de boozhoofden (van welke ghelwoonte oock meer als hondert jaren te voren / ghewach maecht den ouden Tertullianus, segghende / dat de Christenen van sijnen tijdt dit deden booz alle hare wercken.) Ten derden, met het stellen ende schilderen des cruys booz de hupfen; gheen van dyp en heeft Cyrillus gheloochent / naer roeghestemt; een seker teecken dat dese dyp dinghen onder de Christenen van die tijden ghepleghit wierden.

Dese ghelwoonte / namelijck vande crupsen booz de hupfen te stellen / verhaelt mede van sijnen tijdt *Ruffinus Lib. 2. cap. 19.*

Wat is het gheboelen nu aengaende dese matterie vande Nieuw ghereformeerde? het selve van Julianns den Apostaet:

Ten eersten seght Samuel Veltius in sijn *VVaerheyde Licht pag. 242. Art. 68.* Laet ons iemandt met een eenighe schrijver plaets bewijfen / dat-men oft het cruys Christi, oft het beeldt van't cruys Christi, oft

oft het reecken van't crups eenighsing in't mis-
 sien/religieuze eerbiedinghe bewijzen/oft eenighe
 eere moet aendoen/wy sullen't volghen; maer de
 Schrifture en heefter niet een titelken van.

Ten tweeden seght Petrus Cabeliau in sijn *Catholij-
 ke VVaerheydt pag. 222.* De byballende supersticien/
 en religieuze vereeringhen / die allenkens daer
 onttrent inghekomen / ende tot den hooghsten
 trap opgeklimmen zijn / hebben ghemacckt/
 dat-men in de Reformatie de crupen gantsch
 heeft af-schaffen/ende oproepen moeten.

Ten derden vraght Joannes Calvijn *Lib. 1. Instit.
 cap. 11. §. 7.* Wat noodt alomme in de kercken soo
 veel crupen van houdt/steen/silber/en goudt op
 te richten?

Ten vierden seght Theodorus Beza *contra Castell. ad
 defen. 6.* Ick versake uyt gantscher herten dat
 grouwelijck aenbidden des crups.

Ten vijfden seght Andreas Rivetus *Cath. orthod. q. 19.
 pag. 436.* Wy hebben de menschen soecken af te
 trecken van de superstitie / die dooz dese ceremo-
 nien was ingheboert / wel wetende / wat listen
 den duybel leght onder sulcke pretexten.

Indien ick nu vraghe van alle dese boozgaen-
 de Predicanten / oft sy niet en approuberen het
 oudt ghebruyck van't maken des crups inde eer-
 ste rechtsinnighe Kercke? sy antwoerden een-
 paerlijck dat ja; ende gheben allegaer de selve
 reden / namelijck dat het in die tijden tot gheen
 ander eynde en gheschiedde / als om boozde we-
 reldt te rhoonen/dat sy haer des ghecrupsten niet
 en schaemden / ja dat sy allerley segheuinghen
 van Godt hadden / ende verwachten in Christo,
 die aen het crups de verbloekinghe ghetwoerden
 was/om ons den seggen te verdienen.

Bekent ghyleden dan / dat dit een oudt ghe-
 bruyck is gheweest? Ja/ seghe Rivetus; Niemandt
 en twyffelt, oft de oude hebben dickwils daer van ghe-
 wach ghemacckt.

Ma dan: stelt eens van kant / ende het ghe-
 bruyck

bruyck dat wy hebben / om dooz t' kruys den
 dupbel te verjaghen / ende het maken van kruy-
 cen in de Misse / ende al wat ghyleden (sonder
 eenigh fondament) in ons diesaengaende hout
 booz superstitie/welck nochtans altemael / oock
 in de oude rechtsinnighe Kercke / eben als in de
 oue/ig gheyleghe gheueest / want den seluen
 Cyrillus verhaelt/dat Iulianus selue / met het ma-
 ken des kruys den dupbel verjaeght heeft ;
 ende Epiphanius, dat eenen sekere Iosephus, met
 dat selue teken de rooverijen gheslist heeft; noch-
 tans dit van kant ghestelt : Deemt enckelijck
 het out gebruyck / t'welck gy booz goet hout/dae
 is/het schilderen van kruyden booz de huyzen/
 het updrucken des selfs op t'boozhoofst ende
 dat tot dien eynde (soo ghy seght) om booz de we-
 relt te thoonen dat sy haer des ghekruyden niet
 en schaemden.

Vraaghe nu / of den Apostael Iulianus met dit
 ghebruyck soo het hier leght niet ghespot heeft?
 Cyrillus seght updruckelijck dat ja: vraaghe
 boozders; of den Bisschop Cyrillus hem met re-
 den daer ober berispt heeft/oste niet? soo niet? soo
 moet ghy dan segghen dat dit out gebruyck
 niet lofijck was / ende dat Iulianus niet qualijck
 en dede / met daermede te spotten. Seght ghy
 dan/dat de berispinge Cyrilli rechtbeerdich ghe-
 ueest is? soo valt dan de selue berispinge recht-
 beerdelijck op u l'hoofst / ghemerckt dat ghyle-
 den die loffelijcke ghewoonte gantschelijck hebt
 verworpen/ende te niete ghedaen.

Ick vraaghe noch boozder / of Iulianus niet
 ghespot heeft met het aenbidden / oste eeren des
 kruyden maer al te seker: Want daerom noem-
 de hy de Christenen / Ellendighe menschen, om dat
 sy (soo hy seyt) her kruys aenbaden, boeghende daer
 by / dat sy beter sonden eeren ende aenbidden den
 schilt/ende helmet vande Godt Mars, upt den he-
 mel ghesonden van Iupiter.

Wat heeft Cyrillus hier op gheseyt : heeft hy
 ghe-

gheloochent / dat de Christenen van synen tyt
het kruys eerden? heeft hy gesept dat hy daer aen
loogh / wanneer hy seyde dat de Christenen het
kruys eerden: neen hy/ niet een woot daer bane
Moest nochtans Cyrillus, ludien het valsch was/
dit/niet booz al opnemen / ende wederlegghen
als een grove lasteringhe/ ende als een beschul-
dinge van afgoderne/soo Partye wilt hebben/dar
het erren des kruys is : Hoe en heeft hy dan dit
niet ghedaen? hoe heeft hy hier op ghesweghene
is dit niet (volgens de Martine van alle men-
schen aenbeert) al swijgende toestemmen/ dat de
Christens over derthien hondert jaren het kruys
eerden? Volght hier niet upt/dauidse oude Chri-
stenen wat meer booz hadden / als t'ghene de
boozmoemde Predikanten haer taeschrijven?

Doch/segge wederom/laet ons dit al van kant
stellen/ende nemen de enckele acte van het schil-
deren des kruys booz de huyfen / ende het upt-
drucken des selfs op de boozhoofden/met welke
ghewoonte soo den Apostaet Iulianus spottede/is
hier over van Cyrillus berispt gheweest/noemen-
de hem een onbeschaemde ende goddeloose mont,
strijdende tegen de heerlijkheyt onses salichmakers;
ende een mensch / die vande boosen gheest aenge-
vadt was,ende op t'uyterste onwerende.

Waghe wederom/af dese berispinghe valt op
de ghene die dese loffelike ghewoonte hebben
afgebroken/of niet? soo jaer/soo blijft dan mijn
segghen bevesticht/ dat onse Nieuw. ghereformeer-
de, in dit stuck / ghelijck sijn aen Iulianus den A-
postael: soo niet? wat reden/ofte waerom?

Ydele uyt-vlucht van Partije.

Andreas Riverus *Cath. orib. q. 19. pag. 436.* seght:
Waert saken dat de Papisten dit eerste ghebruijck
niet en hadden verandert in een gantschelijck ydel, en-
de tooverachtich misbruijck; wy soudea wel kunnen
ver-

verdraghen hebben, t'ghene van godloosheyt was ver-
vrent.

Waerom dan dit niet ghevolght t'ghene van-
de godloosheyt was verbrent? waerom niet
ghevolght den gemeenen gront-veghel der ghe-
leerde: Dat men het misbruijck wech neme, en dat hee
goet ghebruijck blijve? Indien der misbruijckent
sijn bygekomen (soo ghy seght sonder reden) hoest
ghy die misbruijcken niet wech nemen / ende
enckelijck het goet ghebruijck vande oude Chri-
stenen opnemen/ende continueren?

Tweede uyt-vlucht.

Neen/seggt Domine Cabelsau in sijn Catholijcke
Vvaerheyt pag. 223. De byvallende supersticien,
ende religieuse vereeringhen, die allenskens daer on-
trentia ghekomen, ende tot den hoochsten trap op-
gheklommen sijn, hebben ghemaect, dat men in de
Retormatie de kruycen gantsch heeft af-schaffen, ende
uytroeijen moeten, als certijns ghedaen heeft Hiskias
met de koperen slanghe.

Maer ick segghe dat de misbruijcken (soo ghy
die noemt) gheene ghenoechsame redenen sijn/
om het goet ghebruijck te verwerpen / dies re-
min/om dat ghy selbe bekennt/dat sy waer byval-
len, of toevallen en sijn / want alsoo konnen sy
lichtelijck van t'goet ghebruijck afgesondert
worden/om dat de toeballen / de sake self niet en
sijn.

Ten anderen: Waerom en hebt ghy dese goede
ghetwoonte/ ofte het ghebruijck niet behouden
ouder de hepdenen in Brasilien, ofte eenighe an-
dere Indische landen daer ghy uwe sterckten
hebt onder de hepdenen? is het daer niet soo een
staet/als het eertijts was by de oude Christenen
wanneer sy deurgacns ghemenghelt waren on-
der de hepdenen: bekennt ghy niet dat alsdan dit
ghebruyck van kruyden te maken / was tot een
recc.

reacken van het Christen gheloove, ofte soo Samuel Veltius seyt pag. 245. De Our-vaders riepen aen (onder de Heydenen verkeerende) de tegenwoordicheyt kracht, ende salich-makende werckinge Christi: sy beleeden dat hare professie te sijn, sulcx van Christo te hebben, ende dat beteekenden sy in het teekenen van t' kruys. Choont dit oock aen de Heydenen / nae de goede ghewoonte der oude Christenen / ende onse misbruycken (soo ghy die verkeerdelijck noemt) en sullen u in t'winste niet kunnen hinderen.

Du dan blijkt booz de oogh / dat ghylieden dit our ghebruyck sonder eenighe reden hebt afghebroken: t'is oock ghelwis / dat den Apostael Iulianus ober het spotten met dit ghebruyck / dooz Cyrillum een recht sinlich Bisschop berispt is geweest: Cyrillus steent oock / al swijgende toe / dat de Christenen t'zinnen tijde de kruspen eerden / veel meer dan valt dese berispinge op de ghene / die niet alleen het selve ghebruyck sonder eenighe reden / gantsch hebben afghe-schaft / ende uptighe-roept / maer oock berfoept / ende berwozpen het eeren des krusps / noemende ons / met Iulianus, Ellendige menschen, sae asgodische / om dat wy t'sel-de plegen met de oude Christenen.

Wat het bzeken vande koperen slanghe belanght / dooz den koninck Ezechias ghedaen / en heeft met dese sake gheene ghelijckenisse: Want t'is ghelwis / dat de Joden / ontrent het eeren van dese slanghe / plichtich waren van asgoderpe: Wy gheenens niet in opsicht van t'krusps: want alhoewel Partye ons in dit stuck met geweld wil van soodanighen grontwel beschuldighen, tot noch toe hebben wy liever te ghelooben onse eyghen gheinoederen / die ons van contrarie overrugghen / dan al het ydel snateren / ende teghen-roepen van Partye.

Daer en is dan gheene ghelijckenisse tusschen het kruys / ende de kopere slanghe, want het kruys, is het instrument van onse verlossinghe / dooz het welck Christus ghetrompbeert heeft ober de werelt:

relt;

reft; en den dubbel, welck uptnemende weldaet/
 soo een Chyften mensch noyt vergeten mach/ende
 de het kruys hem daer van indachrich maecht/tes
 contraxten de koperen slange, nu nergens meer
 toe nut was/ soo ist wat anders de koperen slan-
 ge wech te nemen/ als t'kruys.

Derde uytvlucht.

Dit ghebyuck / seght Samuel Veleius pag. 246.
 en is niet ghesondeert in schrifture / maer
 een enckele menschelijke insertinghe.

Laet het ons soo nemen. Maer ick braghe / of
 den ouden Cyrillus dit mede booz een mensche-
 lijcke insertinghe heeft ghehouden / of niet? soo
 niet? soo heeft hy van ghe-meent / dat het in schri-
 ture ghesondeert was : soo sijn wy van sijn / ende
 onse ghetwoonte gaet vast; Want ick hebbe liever
 aen dien Out vader te ghelooven / als aen de
 Nieuwe Predikanten: hielt het Cyrillus booz eene
 menschelijke insertinghe: dies niet regensstaende
 en heeft hy Iulianum niet laten te berispen / ende
 booz godloos te houden / om dat hy met dese
 menschelijke insertinge spottede : soo moet dan
 noch dese berispinge vallen op onse Partye, die dit
 ghebyuck / seggende dat het eene menschelijke
 insertinge is/ heeft verworpen.

§. II.

Het tweede stuck van Julianus raeken-
 de het eeren der Martelaren ende
 hare graven.

De wijle wy van dit stuck boven hebben
 ghehandelt in het derde Capittel §. 1. ende 2.
 Item, in het vierde Capittel §. 1. sal my hier
 te

te breiden houden met alleenlyck aen telwiffen/
wat Iulianus de Chyftenen i' fijnen tyde verweet/
ende wat den H. Cyrillus biffchop van Alexandrien
hem heeft gheantwoort.

Iulianus dan fepde: Indien ghy lieden hadt gehoort
nae de woorden der Ioden ghy en fout niet veele Go-
den, maer een alleen ghedienc hebben: Ghy en fout, niet
een mensch, jae niet veele ellendige menschen, die een
harde, ende lastige, ende barbarifche wet hebben ghe-
bruyckt, ghedienc hebben.

**En verstaet Iulianus van het eeren der Mar-
telaren/foo als blyken sal upt de antwoorde van
Cyrillus, de welke aldus luyt:**

Door een mensch, verstaet *Iulianus* Christum, door
veele, de Heylighe Martelaren, die hy ellendich noemt
de welke hy seyt geweest te sijn onder een harde wet
om dat Christus geseyt heeft: *En wilt niet vreesen voor de
ghene die i' lichaem dooden, ende de ziele niet en kunnen doo-
den.*

Vvat aengaet de H. H. Martelaren, noch wy en seggē
dat her goden sijn, noch wy en sijn niet gewoon haerte
aenbidden met diēst die Godt alleen roekomt (*κατ'εὐ-
νοίας*) maer met dienst van affectie, ende van eere:
Wy vereeren haer liever met aldergrootste eeren, te
weten, om dat sy kloekelijck voor de waerheyte hebben
ghevochten, ende dat sy de oprechrichheit des gheloofs
hebben behouden, hare ziele vermaect, ende alle pe-
rijckel overwonnen, van kant ghestelt hebbende de
vrees des doods, dat sy haer selven aen het leven der
menschen als beelden van soo een wonder deucht, voor-
ghestelt hebben: Daerom, het en is t' minste niet on-
gherymt, iae t' is nootdadelijck die met gheduerighe
eeren t' achtervolgen, de welke met soo vermaerde
daeden hebben uynghechenen.

Doorders seyt hy: Wy en segghen niet (soo als ick
gheseyt hebbe) dat de heylige Martelaren sijn goden ge-
weest: Maer wy sijn ghewoon haer met alle eerbiedinge
t' achtervolghen, ende wy eeren hare graven, ofte tom-
ben, haer wederom ghevende een ewighe gedachte-
nisse, als eene vergeldinge ende prijs, voor hare deucht.

Wit

Dit altemael hebbe ick gheroutwelfch oberghelet npt den echtighen Griexschen text van Cyrillus, den welken ick bevondt van Heiverus, ende andere seer ontroutwelyck vertaelt te wesen.

Hier staet te bemercken / ten eersten, dat ende de Heydenen / ende de oude ketterg / bykans alle eenwen met kracht hebben staende willen houden dat de Rechtsinnighe de Martelaren hielden booz goden / ende de selbe met goddelijcke eere achtervolghden. Dat heeft Hieronymus moeten defenderen teghen *Vigilantium*; Augustinus, teghen de Manicheen, hier den H. Cyrillus teghen *Iulianum*, etc.

Wat is dit te segghen? wat fondament koste wesen om sulcx aen de Catholijcken te vertopen? misstien om dat sy de Martelaren pzen met lof redenen? ofte om dat sy haer op een heerlijcke plaetse begroeben? ofte om dat sy haerder ghedachtenisse hielden? dat en was gheen fondament / namelijk booz de Heydenen / om te seggen / dat de Catholijcken de Martelaers hielden booz goden; want de Heydenen self dede dit boozgaende altemael booz de gene / die sy hielden booz enckele menschen / de welke sy niet en hielden booz goden: soo moester dan nootzakelijck wat meer aen vast sijn; sy moesten in de Catholijcken bemercken eenighe besondere upwindighe eere / t'zj van knielen / t'zj van wierdoeken / t'zj ander / sijn / met de welke zj ende de Martelaren / ende hare gaven / ofte Reliquien eerden: Waerom oock wel te noeren is / dat de Outbaders / de welke dit stuck hebben beweert / alle gaer spreken op de selve maniere:

Hieronymus seght: Wie heeft oyt ghement dat de Martelaers goden waren? wie heeft oyt de Martelaers aenbeden? Wy eeren de Martelaren, wy eeren hare gaven &c.

Augustinus seght: Wie heeft oyt ghesien dat men de Martelaren sacrificie opdroegh? Dese dienst komt

A a Godt

Godt alleen toe; VV y eeren de Martelaren met groote
solemniteyt om gheholpen te worden door hare ghe-
beden.

Epiphanius seyt / dat de vader, ende den H. Gheest
aenbeden werden, dese dienst behoort godt alleen toe;
maer dat *Maria* ghe-eert werde &c.

Cyillus seght: VV y en segghen niet dat de Marte-
laren goden sijn, noch wy en aenbidden se niet, maer
wy eeren se met alle eerbiedinghe, ende oock hare gra-
ven.

Op de selbe boert gaen wy boort teghen de
Nieuw-ghereformeerde, soo als de H. O. Out-ba-
ders hebben boort gegaen teghen de Heydenen/
ende oude ketterg; want ghelijck dese aen de
oude Catholijcken verwteten / dat sy de Marte-
laren hielden boort goden / ende boort sulx eer-
den; alsoo spreken oock de Nieu-ge'snde teghen
de heden-daechsche Catholijcken / als sy met
kracht willen hebben / dat wy de Mar elaren/
ende hare graven / ende Reliquien eeren / met
goddelijcke eere: Wy segghen met Hieronymus
Augustinus, Epiphanius, ende Cyrillus, niemant en
heeft opt de Martelaren aenghebeden als go-
den / maer wel ghe-eert om dat sy haer bloedt
boort Christo hebben ghestoort / om dat wy dekla-
chrich souden sijn van hare verdiensten / om dat
wy gheholpen souden werden boort hare ghebe-
den

Bemerckt ten tweeden: Ghelijck Cyrillus hier/
Iulianum dapper heeft deurghestreken / ende de
andere Out-baders desghelijcx de oude ketterg /
om dat sy de Catholijcken van hare thden soo-
danighe grouwelen toedichten; dat van ghelijc-
ken dese berispinghen vallen op de Nieuw-Ghere-
formeerde, de welke het selbe nu ter tyt verwt-
ten aen de heden daechsche Catholijcken.

Indien Parry: seght / dat sy dit met reden / ende
waerachtelijck doen / de oude ketterg / ende Hey-
denen niet: Laet ons van haer stellen alle wt-
wendighe ceremonien: want noch in het enckel
knien /

Antelen/noch in het enckel ontdecken van keers-
sen / noch in het enckel berccieren / of e ombzæ-
ghen vande Reliquien / ende soo boortz / en is af-
goderpe ghelegheu / want dit altemael wozt
oock booz lebende menschen ghedaen sonder af-
goderpe (alhoewel dit oock altemael vande oude
Rechtsinnighe Kercke in op sicht vande Martel-
laren / ende hare Reliquien ghepleecht is ghe-
weest / soo als boven meermael bewesen is) laet
ons dies niet regensraende dit van kant stellen /
ende alleenlijck op nemen het segghen van Au-
gustinus, de welcke gherupghet dat men t'zpuen
tyde de Martelaren / ende hare Reliquien eerde /
om mede deelachtich te zyn van hare verdien-
sten / ende gheholpen te worden door hare ghe-
beden : Dit doen wy / nae de oude ghewoon-
te.

Bzaeghe nu / of om dese reden onse Martela-
ren afgoden sijn / ende wy afgodisten / of niet? soo
sae? hoe heeft dan Augustinus dit opghenomen te-
ghen de ketterz / ende nochrang staende ghehou-
den / dat noch de Rechtsinnighe van sijnen tyt
afgodisten waren / noch de Martelaren afgoden?
soo niet? om wat reden dan sijn wy meer afgod-
disten in dit stuck als de oude Catholijcken? om
andere uytwendighe ceremonien? ghenomen
(t'welck nochtang outwarachtich is) dat de oude
Kercke gheen van dien ghebruyck hadde, de ce-
rimonien en konnen door haer selven gheen af-
goderpe maeken: Om wat reden dan? om het
religieus eeren der Martelaren? t'selbe heeft de
oude Kercke ghedaen / soo boven bewesen is;
seght my maer / hoe men de Martelaren kan
eeren om gheholpen te worden door hare ghe-
beden / sonder hare ghebeden te versoeken? hoe
kan men se versoeken / sonder aenroepen? hoe
kan men haer aenroepen / sonder religieusen
dienst?

Maer al dit / stelle ick dit wederom alles van
handt / ende bzaeghe of onse Parrys, de graben der
Ma 2 Mar-

Martelaren/ ende hare Reliquien eert / op wat maniere het mocht wesen? of sy dit doet om deelachtich te wesen van hare verdiensten/ ende namelijk om gheholpen te werden dooz hare ghebeden? t'is seker dat neen: Ergo onse Partye blijft hier in ghelijck aen Iulianus, ende de andere oude ketterz / de welke om dese reden bande recht-sinnighe Out-baderz sijn berispt/ende berdoemt gheweest/ om dat sy dit eeren in de oude Catholijcken bestreden.

Ick voeghe hier noch by als een toemate/tot meerder verklaringhe van dese materie den H. Gregorium Nazianzenum Orat. 3. in Iulian. Welcken Out-bader/eben als Cyrillus, den Apostael Iulianum deurghestreken heeft om het verfoepen bande eere / die men t'sijnen tijde betweest aen de **M**artelaren: **W**oedantich was die?

Ten eersten desen H. Out-bader p'ijst Gallus, ende Iulianus, als hy noch Catholijck was / om dat sy de graven der Martelaren op het alderkostelijcxste verciorden, en bouwden, ende de selve vereerden met devote ghiften, ende met andere dinghen, met de welke de vreesse Godts ende de liefde *Christi*, als met teekenen, wort verclaert.

Ten tweeden, hy p'ijst se / om dat sy selve mede ghewerckt hebben/ ende aerde ghedzaghen / om samen te helpen opbouwten de Kercken der **M**artelaren.

Twelch hy aen Iulianus berispt/ als hy nu Apostael ghetwozden sijnde / de eere der **M**artelaren bestreedt.

Wanneer hy hem oock seght: Ghy en kont niet lyden de eere, de welck, aende Martelare bewesen wort, ghy tracht die, de welke voor *Christi* naem lyden, te berooven vande eere, met de welke wy ghewoon sijn haer t'achtervolghen. O besondere dwaesheyt!

Doozderz: Hebt ghy dan niet ghevrees die groote helten, *Ioanem, Petrum, Paulum, Iacobum, Stephanum, Lucam, Andreem, Theclam*, ende andere die voor, ende naer haer, voor de waerheyt sich hebben ghesmeten in de perij-